

ITHACA Priemonių paketas (liet: “ Institucinės globos, Žmogaus teisių ir sveikatos
prižiūros įvertinimas toliau **ITHACA**)

Priemonių paketas Žmogaus teisių ir bendrosios sveikatos prižiūros stebėsenai
psichiatrinėse ir socialinės globos institucijose

2010

Šis leidinys parengtas įgyvendinant projektą Institucinės globos, Žmogaus teisių ir sveikatos
prižiūros įvertinimas (ITHACA), kuris gavo finansavimą iš Europos Sąjungos pagal
Visuomenės sveikatos programą (www.ithacastudy.eu)

Padėka

Šis leidinys yra parengtas įgyvendinant projektą “Institucinės globos, Žmogaus teisių ir sveikatos priežiūros įvertinimas (ITHACA), kuris gavo finansavimą iš Europos Sąjungos pagal Visuomenės sveikatos programą (www.ithacastudy.eu.) 5 centrų darbuotojai prisidėjo prie ITHACA projekto bei instrukcijų kūrimo raidos:

Psichiatrijos institutas, King's koledžas Londonas, Anglija: Graham Thornicroft, Jennifer Randall, Tamara Shaw, Diana Rose (atsakingi už projekto koordinavimą).

Ludwig Boltzmann draugija, Socialinės Psichiatrijos institutas, Viena, Austrija: Heinz Katschnig, Gisela Hagmair, Livia Mutsch, Christa Straßmayr, Gabriele Niedermayer, Traude Izaak (atsakingi už projekto viešinimą ir sklaidą).

Psichinės negalios atstovavimo centras, Budapeštas, Vengrija: Oliver Lewis, Csilla Budai, Jasna Russo, Anna Hornyik (atsakingi už žmogaus teisių klausimus priemonių pakete)

Psichiatrijos bei klinikinės psichologijos skyrius, Veronos universitetas, Italija: Lorenzo Burti, Antonio Lasalvia, Sara Bernardelli, Elisa Berti, Irene Fiorini, Massimo Garatti, Cinzia Papa (atsakingi už bendrųjų sveikatos apsaugos klausimus priemonių pakete)

Valstybinis sveikatos bei socialinės gerovės institutas, Helsinkis, Suomija: Kristian Wahlbeck, Susanna Hietala, Sarianna Sallamaa, Markku Salo, Tom Stenman, Raimo Urpilainen, Kristian Wahlbeck.

Kiti Europos šalių partneriai bendradarbiavę ITHACA projekte:

Belgija	Chantal Van Audenhove, Marian De Groof, Sofie Taeymans, Else Tambuyzer
Bulgarija	Valentina Hristakeva, Dimitar Germanov
Čekijos respublika	Barbara Wenigová, Pavla Šelepová, Jan Stuchlik, Michal Balaban
Vokietija	Harald Zäske, Maria-Adelheid Stelzner
Graikija	Marina Economou, Eleni Louki, Eleonara Kanellopoulou, Maria Charitsi, Natassa Vasilaki
Lietuva	Arunas Germanavičius, Dovile Juodkaite, Giedrius Sadzevičius
Olandija	Jaap van Weeghel, Judith Hasker, Annette Plooy
Rumunija	Radu Teodorescu, Iuliana Radu, Claudia Damian, Moraru Ortansa
Slovakija	Janka Hurova, Peter Lalik
Turkija	Alp Ucok, Serap Serbest, Gülşah Karadayı

Turinys

1 skyrius. Priemonių paketo tikslai	5
2 skyrius. Kas yra žmogaus teisės?.....	9
2.1 Žmogaus teisių standartai	9
2.2 Regioniniai žmogaus teisių standartai bei mechanizmai	11
2.3 JT Neįgaliųjų teisių konvencija (JT Konvencija).....	13
2.3.1 "Neįgalūs asmenys"	13
2.3.2 JT Konvencijos naujovės.....	14
2.3.3 JT Konvencijos mechanizmai	15
3 skyrius. Kas yra bendroji sveikatos apsauga?	16
3.1 Bendrosios sveikatos apsaugos nuostatos	16
3.2 Sveikatos skatinimas ir ligų prevencija	19
3.3 Gyvenimo būdo faktoriai įtakoiantys sveikatą	20
3.4 Padidėjęs mirtingumas ir sergamumas	21
3.5 Raidos/proto negalia ir bendroji sveikatos priežiūra	23
3.6 Stigma, diskriminacija ir „diagnozės šešėlis"	24
3.7 Teisė į psichinės sveikatos priežiūrą	25
3.8 Vakcinacija ir imunizacija.....	26
3.9 Tinkamų gydymo ir priežiūros paslaugų kontrolė.....	27
3.10 Paskirtų vaistų iatrogeninė rizika	28
3.11 Dalyvavimas sprendimų dėl sveikatos priežiūros priėmimo	28
4 skyrius. Kodėl reikalinga žmogaus teisių stebėseną?.....	29
5 skyrius. Žmogaus teisių stebėsenos principai	33
5.1 Nedarymas žalos	33
5.2 Reguliarus stebėsenos vykdymas.....	33
5.3 Nepriklausomumas	33
5.4. Patikimos komandos sukūrimas.....	34
5.5. Patikimos informacijos surinkimas.....	35
5.6. Smalsumas, domėjimasis	35
5.7. Informacijos apsauga	35
6 skyrius. Žmogaus teisių stebėsenos metodai	36
6.1. 1 metodas: Apklausa	36
6.2: 2 metodas: Stebėjimas	43
6.3. 3 metodas: Dokumentų analizė	43
6.4. Kaip registruoti informaciją.....	44
7 skyrius. Dešimt žmogaus teisių stebėsenos žingsnių	46
1 žingsnis: Nustatyti stebėsenos tikslus	46
2 žingsnis: Stebėsenos komandos sukūrimas	47
3 žingsnis: Stebėtojų apmokymas.....	48
4 žingsnis: Pirminės informacijos surinkimas.....	49
5 žingsnis: Vizitų planavimas.....	53
6 žingsnis: Vizitų vykdymas	56

7 žingsnis: Ataskaitos rašymas	58
8 žingsnis: Ataskaitos rezultatų platinimas	60
9 žingsnis: Proceso įvertinimas	61
10 žingsnis: Toliesnių vizitų planavimas	62
8 skyrius. Trumpųjų klausimų (pateiktų 9 skyriuje) vadovas	63
9 skyrius. Trumpieji klausimai vykdant stebėsenos vizitus	72